

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA STATUTUL PREFIXOIDELOR ÎN LINGVISTICA CONTEMPORANĂ

Aliona MACARI

Universitatea de Stat din Moldova

Deși conceptul de prefixoid a fost și este studiat de numeroși lingviști, statutul acestuia rămâne a fi unul foarte controversat, dat fiind poziția intermediară pe care o ocupă între cuvânt și afix. În articolul de față preconizăm să examinăm definițiile propuse în lingvistica contemporană pentru acest concept și să stabilim criteriile de identificare a prefixoidelor.

Cuvinte-cheie: *prefixoid, morfem, formant prefixoidal, element formativ, productivitate derivațională, criteriu etimologic, autonomie, vocală de legătură, regularitate derivațională.*

REFLECTIONS ON THE STATUS OF PREFIXOIDS IN CONTEMPORARY LINGUISTICS

Although the concept of prefixoid was and is studied by many linguists, his status remains very controversial, since it occupies an intermediate position between word and affix. In this article, we expect to examine some definitions of this concept in contemporary linguistics and to establish criteria for identifying prefixoids.

Keywords: *prefixoid, morpheme, combining form, formative element, derivational productivity, etymological criterion, autonomy, linking vowel, derivational regularity.*

Prefixoidarea reprezintă un procedeu foarte productiv de formare a cuvintelor noi în limba franceză, dar și în alte limbi romanice. Acest lucru a fost remarcat de numeroși lingviști, printre care și derivatologul Ion Dumbrăveanu, care, în urma analizei procedeeului de formare a cuvintelor cu ajutorul prefixoidelor în limbile romanice, constată ponderea considerabilă a construcțiilor cu formanți prefixoidali, ce constituie în medie 54,78% din numărul total al derivatelor prefixale analizate [8, p.171].

Formanții prefixoidali de tipul *angio-*, *auto-*, *cryo-*, *entéro-*, *ferro-*, *hém-*, *immuno-*, *lipo-*, *micro-*, *nano-*, *neuro-*, *ostéo-*, *psycho-*, *stéréo-*, *télé-*, *thermo-*, *vaso-*, *xéno-* etc. în neoformații, precum *angiospasm*, *autocaravane*, *cryoapplication*, *entérosoluble*, *ferroélasticité*, *hémocompatible*, *immunocompétence*, *lipovaccin*, *micro-contexte*, *nanopénétration*, *neuropathologie*, *ostéopraticien*, *psychomotricité*, *stéréonumerisation*, *téléalarme*, *thermocolorer*, *vasodilatateur*, *xénodiagnostic*, continuă să suscite interesul lingviștilor datorită statutului lor ambiguu și controversat. Este vorba, în primul rând, de multitudinea de denotații pe care acești formanți o capătă în literatura de specialitate. Astfel, ei sunt numiți **prefixoide** (G.Cincilei, I.Dumbrăveanu, N.Cuciuc, Н.Шанский, Б.Бартков), **pseudoprefixe** (V.Vascenco, F.Dimitrescu, B.Pottier), **semiprefixe** (М.Степанова, В.Григорьев), **confixe** (A.Martinet, Radimský, R.Kocourek), **elemente de compunere** (F.Hasan), **elemente de recompunere** (H.Mittérand), **interfixe** (M.Arrivé), **combining forms** (L.Bauer, З.Комолова), **neoclassical elements** (I.Plag, F.Villoing), **neoclassical stems** (A.Lüdeling), **neoclassical roots** (A.Spencer), **non-native roots** (G.Booij), **bound words** (N.Fabb), **semiparole** (S.Scalise), **mots-préfixes** (M.D. Picone), **quasi-lexèmes** (M.Paillard), **quasi-morphèmes** (J.Touratier), **archéconstituants** (D.Corbin), **constituants néoclassiques** (G.Dal, D.Amiot), **éléments de formation** (F.Namer).

Acest fapt se confirmă, de asemenea, la o simplă analiză a înregistrării acestor formanți în dicționare. Astfel, investigarea mai atentă a unei serii de dicționare de limbă franceză ne permite să conchidem că nici lexicografii nu au o părere unanimă asupra statutului acestor elemente de compunere. Așadar, examinarea unor formanți, precum *audio-*, *ciné-*, *bio-*, *éco-*, *cyber-*, *méga-*, *micro-*, *vidéo-* etc. în dicționarele *Le Nouveau Petit Robert 2008*, *Le Robert Brio*, *Le Trésor de la Langue Française informatisé* și *Le grand Dictionnaire Terminologique*, ne-a permis să constatăm că aceștia sunt denumiți *élément* în primele două dicționare, *élément préfixal* sau *élément formant* în cel de-al treilea și *préfixe* în cel din urmă dicționar, ceea ce confirmă încă o dată statutul lor ambiguu și controversat.

Anume lingvistul italian B.Migliorini propune pentru prima dată termenul **afixoid** (**prefixoid** sau **sufixoid** în dependență de poziția pe care o ocupă în cuvânt) pentru a pune în evidență asemănarea unui grup de elemente de compunere cu afixe și participarea lor la procesele derivaționale [apud 10, p.71]. Acest termen a fost adoptat în special de lingviștii autohtoni (G.Cincilei, I.Dumbrăveanu, N.Cuciuc), dar și de cercetătorii ruși (Н.Шанский, Б.Бартков), cu scopul de a delimita o categorie de elemente cu statut intermediar în limbă.

Astfel, afixoidul este definit drept „expresie a unui sincretism morfologo-derivațional, în care categoria morfologiei, rădăcina, se identifică în plan funcțional cu o categorie neadevătată de formare a cuvintelor, cu afixul” [21, p.116]. Cercetătoarea N.Cuciuc consideră **afixoidul** „un temem ce se caracterizează prin potență derivațională pe verticală (axa paradigmatică), situat în antepoziție sau postpoziție în structura sintemică a termenului” [3, p.26]. Lingvistul H.Шанский califică **afixoidale** drept morfeme de tranziție. Pe de o parte, aceștia sunt formanți „cu o semantică foarte abstractă, apropiată de semnificația derivațională a afixelor” [22, p.257]. Pe de altă parte, afixoidale „continuă totuși să rămână și să fie concepute drept morfeme radicale sau teme, păstrând legăturile lor genetice și semantice cu rădăcinile respective” [Ibidem, p.258]. Savantul concluzionează că „afixoidale se prezintă ca atare numai atunci și până în momentul când ele se întrebuițează și ca morfeme radicale și ca morfeme afixale” [Ibidem, p.259]. Derivatologul I.Dumbrăveanu definește **afixoidale** drept „morfeme radicale inseparabile (cu excepția celor tradiționale) de origine livrescă cu statut lingvistic dublu, care depinde de nivelul de analiză a unităților morfologice (sau temetice) segmentabile ce conțin formanți „oidali”. În plan morfologo-semantic, afixoidale „[...]” sunt morfeme radicale sau radixoidale inseparabile, care intră în componența compozitoidelor și a compuselor livresce propriu-zise. În plan derivațional, afixoidale reprezintă niște morfeme afixale culte, care pot contracta raporturi derivaționale cu cuvinte (baze derivate) autonome (în sincronie) și pot forma derivate, care țin de anumite categorii – sufixale sau prefixale” [8, p.56]. Cercetătoarea E.Mincu consideră **afixoidale** drept „elemente de compunere provenite din unități autosemantice, care dețin o poziție intermediară între cuvânt și afix; statut ce permite beneficierea de caracteristici nominative și structurale” [13, p.9].

În lingvistica contemporană, elementele formative de tipul *psycho-*, *cardio-*, *neuro-*, *photo-*, *hydro-*, *agro-*, *thermo-*, *-vore*, *-cide*, *-logue* etc. au căpătat o multitudine de denumiri în dependență de statutul pe care îl atribuie cercetătorii în cauză acestor formanți.

Deși foarte rar, aceștia sunt calificați de unii lingviști drept **afixe**. Astfel, J.-Ph. Babin plasează formanții de tipul *psycho-*, *radio-*, *-mètre*, *-vore* în rândul prefixelor și sufixelor de origine greacă și latină [2, p.81], motivându-și opinia prin faptul că „numeroase cuvinte care în lingvistică sunt considerate complexe nu au acest statut la nivel psihologic, dat fiind că vorbitorii, neavând cunoștința de cauză, nu pot să perceapă diferențele lor elemente compoziționale” [Ibidem, p.83]. Lingvistul M.D. Picone utilizează termenul **mots-affixes** (**mots-préfixes** și **mots-suffixes**) pentru a delimita radicalii împrumutați, în general de origine greco-latină, de tipul *aéro-*, *bio-*, *chrono-*, *électro-*, *ludo-*, *turbo-*, etc. sau *-fuge*, *-scope*, *-stat*, *-phone* etc. care au devenit în limba franceză componente cu valoare prefixală sau sufixală. El relevă faptul că acest tip de creație lingvistică este pe larg utilizat în neologie, datorită „calităților sale sintetice: forma sa compactă, ordinea sa de determinare regresivă cvasi-universală” [17, p.154].

Uneori, în literatura de specialitate întâlnim și termenul **pseudoafix**. Astfel, lingvistul V.Vascenco pune în evidență dubla natură a pseudoafixelor: „legătura genetică cu un radical sau altul și tendința de a se apropia din punct de vedere funcțional de elementele derivate” [19, p.66]. Savantul I.Iordan, vorbind despre cuvintele formate cu pseudoprefixe, cărora le atrage o atenție deosebită, este de părere că ele „fac trecerea de la prefixe la compuneri” [11, p.318].

Lingvistul francez André Martinet pune în circulație termenul **confix**, care participă la formarea sintemelor confixate de tipul *herbivore*, *polychrome*, *psychologue*, constituite din două moneme conjuncte („monèmes non libérables”) și care formează o clasă deschisă [12, p.243].

Și lingviștii italieni remarcă existența în limbă a unor „forme legate care au un statut incert între cuvinte și afixe” [18, p.269]. Se propune de a denumi elementele în cauză cu apelativul **semiparole** și de a le considera o categorie aparte de unități lexicale, care sunt productive din punct de vedere sincron în toate limbile europene și care contribuie în special la formarea cuvintelor noi din limbajele terminologice [Ibidem, p.271].

În lingvistica germanică sunt pe larg răspândiți termenii **combining forms**, **neoclassical stems**, **neoclassical roots**, **non-native roots** sau **bound words** pentru a denumi elementele de origine clasică (greacă sau latină), utilizate la formarea compuselor neoclasice. Efectuând o trecere în revistă a elementelor respective, cercetătoarea З.Комолова ajunge la concluzia că corpusul de morfeme cu apelativul **combining forms** constituie un grup numeros și eterogen [20, p.65-69]. Lingvistul L.Bauer face distincție între **initial combining forms** și **final combining forms** pentru a pune în evidență locul pe care aceste elemente îl ocupă în cadrul cuvântului [3, p.213-216].

Termenul **element de compunere** se bucură și el de o răspândire vădită în literatura de specialitate [9, p.19] și este utilizat în mod particular pentru a accentua participarea acestora la formarea cuvintelor compuse (sa-

vante sau neoclasiche). În acest scop, lingviștii francezi folosesc apelativul **constituant néoclassique**, care se distinge prin două proprietăți esențiale [6, p.96]:

- forma sa este omomorfă cu cea a etimonului său de origine greacă sau latină;
- acest element nu are funcționare autonomă în limba țintă.

Lingvistul italian C.Iacobini face referință la **elementele formative**, care se impun în limbă ca elemente conjuncte ce nu pot funcționa autonom în cadrul unei fraze, dar sunt utilizate doar în componența unui cuvânt compus [10, p.69].

Ținem să menționăm că în ceea ce ne privește, vom prelua de la cercetătorul italian termenul generalizator de **element formativ** pentru a denumi toți formanții de origine greco-latină cu statut particular în limbă, indiferent de locul pe care îl ocupă aceștia în cadrul unui cuvânt. Însă, pentru elementele ce apar în poziție inițială vom adopta termenul **prefixoid**, care s-a înrădăcinat în lingvistica autohtonă și care ni se pare cel mai potrivit și mai adaptat cercetării noastre.

În această ordine de idei, considerăm că merită interesul nostru și interpretarea foarte detaliată cu privire la formanții „oidali” ai lingvistului autohton G.Cincilei, care consideră **afixoidele** drept „categoria de morfeme intermediare între rădăcini (radicali) și afixe” [21, p.95]. În efectuarea analizei categoriilor ierarhice ale afixoidelor, lingvistul desprinde o subcategorie afixoidală, pe care o denumește **radixoid**. În opinia autorului, radixoidul e o temă cu un grad slab de divizare morfemică, pierzându-și într-atât motivarea, încât poate fi clasificată ca radical. **Prefixoidul**, din contra, reprezintă un element de derivare, care pe măsura activității derivaționale crescând pierde unele particularități caracteristice rădăcinilor și capătă unele proprietăți tipice prefixelor. Astfel, lingvistul consideră afixoidele drept afixe în potență, iar radixoidele – rădăcini în potență [Ibidem, p.97]. Gr.Cincilei divizează afixoidele în șase subcategorii [Ibidem, p.101-108].

În prima subcategorie lingvistul include formanții de tipul *porte-* (*portefeuille*, *porte-avions*, *porte-bonheur*, *porte-bouquet* etc.). Aceștia sunt considerați afixoide, deoarece se caracterizează, pe de o parte, prin regularitatea apariției lor în cuvinte de același tip, iar, pe de altă parte, au rolul de clasificatori, ceea ce îi apropie de afixe.

A doua treaptă în categoria afixoidelor o ocupă formanții de tipul *demi-* (*demi-cercle*, *demi-mal*, *demi-soeur* etc.). Acești formanți pot exista în formă liberă (ex.: *une heure et demie*), dar, în același timp, cuvintele cu formanții de tipul *demi-* sunt monotipice, ceea ce-i clasează și în rândul afixelor.

A treia treaptă în ierarhia afixoidelor o constituie **amfixoidele**, adică formanții ce au o poziție instabilă, caracterizându-se prin regularitate atât în prepoziție, cât și în postpoziție (ex.: *thermostat*, *homéotherme*, *graphologie*, *pantographe* etc.).

În cea de-a patra subcategorie G.Cincilei plasează rădăcinile greco-latine de tipul *-crate*, *-phobe*, *prim(o)-*, *déci-*, precum și radixoidele *-culteur*, *-gamie*, care se utilizează numai în prepoziție (ex.: *primogéniture*) sau numai în postpoziție (ex.: *démocrate*). Astfel, aceste elemente se raportează numai la prefixoide sau numai la sufixoide.

Cea de-a cincea treaptă este constituită de radixoidele cu o divizare morfologică minoră de tipul *-asthénie*, *-atélie*, *-ectomie* etc. Rădăcina acestora se folosește într-o singură poziție, numai cu un sufix. Rădăcina e percepută ca purtător al semnificației lexicale a afixoidului, iar sufixul (*-ie*) are funcția de clasificator, indicând genul feminin al substantivelor (ex.: *neurasthénie f*, *gastrectomie f*, *métallurgie f* etc.)

Pe ultima treaptă a afixoidelor lingvistul plasează rădăcinile greco-latine, ce se disting prin regularitate și unipoziționalitate în cadrul compusului (ex.: *bibliothèque*, *verboïde*, *allophone*, *vice-président*, *isotope*, *macromolécule*, *ovoculture* etc.). Acești formanți se deosebesc de afixe prin posibilitatea de a interacționa și de a forma noi cuvinte (ex.: *éo-cène*, *ov-oïde*) și prin prezența în cadrul lor a vocalei de legătură (-o/-i-).

După cum consideră însuși autorul [21, p.109], această descriere nu poate fi considerată exhaustivă, iar frontierele între subcategoriile afixoidelor nu sunt rigide. Deși nu insistă asupra diferențierii derivării afixoidale într-o categorie separată, diferită de compunere, lingvistul totuși consideră necesar de a preciza că acest procedeu constituie lanțul de legătură între compunerea morfologică și derivarea afixală [Ibidem, p.114].

Făcând o analiză a clasificării afixoidelor realizate de savantul G.Cincilei, derivatologul romanist I.Dumbrăveanu consideră că formațiile cu afixoide, care se situează pe prima treaptă a scării ierarhice, sunt „cuvinte compuse din punctul de vedere al structurii lor morfemice, dat fiind că astfel de cuvinte conțin radicali liberi (în sincronie)”. Însă, din punctul de vedere al analizei derivaționale, „astfel de formații înclină mai mult spre derivate, deoarece le este caracteristică o înaltă regularitate derivațională, unipoziționalitate și reproductibilitate în formații stereotipice” [7, p.286].

Dacă e să ne referim la **criteriile de identificare** a elementelor formative în general și a prefixoidelor în particular, nici aici părerile lingviștilor nu sunt unanime.

Unul din criteriile de bază care este luat în calcul la calificarea tememelor drept prefixoide este **criteriul etimologic**. Astfel, în categoria formanților prefixoidali vor fi incluși constituenți care își au originea în una din limbile clasice, latina sau greaca. Așadar, vor fi considerate prefixoide formanții de tipul *angio-*, *cardio-*, *grapho-*, *hétéro-*, *leuco-*, *macro-*, *néo-*, *ostéo-*, *paléo-*, *pseudo-*, *psycho-*, *turbo-*, *xéno-* (de origine greacă) și *équi-*, *maxi-*, *mini-*, *audio-*, *vidéo-* (de origine latină) în construcții precum *angio-sclérose*, *cardio-accélérateur*, *graphotypologie*, *hétérofilament*, *leucotoxine*, *macroenvironnement*, *néolocalité*, *ostéocondensation*, *paléoparasitisme*, *pseudo-intégration*, *psychodépendance*, *turbo-générateur*, *xénotransplant* și *équidimensionnel*, *maxi-chargeur*, *minifourgonnette*, *audiolivres*, *vidéovente*. Analiza efectuată ne permite să constatăm că formanții de origine greacă prevalează cantitativ asupra celor de origine latină. Dar, pe lângă elementele formative de origine greacă și latină, în limba franceză sunt atestate sinteme care conțin formanți cu statut similar cu cel al prefixoidelor, dar care reprezintă forme trunchiate ale unor lexeme de origine franceză. Astfel, vom numi **neoprefixoide** formanții de tipul *euro-* (de la *Europe*), *cyber-* (de la *cybernétique*), *ciné-* (de la *cinéma*), *éco-* (de la *écologie*), *auto-* (de la *automobile*), *publi-* (de la *publicité*), *narco-* (de la *narcotique*), *péto-* (de la *pétrole*), *photo-* (de la *photographie*), *socio-* (de la *social*), *télé-* (de la *télévision*) etc. și vom plasa formațiile care le conțin precum *euro-intégration*, *cybernéologisme*, *cinécité*, *écocivisme*, *auto-école*, *publipostage*, *narcotrafiquant*, *pétrodollars*, *photocomposition*, *socioculturel*, *télédiffusion* în cadrul formațiilor prefixoidale.

Elementele formative au un **conținut semantic concret**, deoarece provin de la cuvinte autonome în limbile sursă din categoria substantive, verbe, adjective. Cercetătoarele franceze D.Amiot și G.Dal vorbesc despre „lexematicitatea acestor elemente în limbile sursă (greacă sau latină)” [1, p.323]. Astfel, vor fi considerate elemente formative tememele de tipul *hydro-*, *chrono-*, *cardio-*, *angio-* etc. care provin de la substantive, *philo-*, *-vore*, *-cide* etc. care provin de la verbe și *micro-*, *équi-*, *immuno-* etc. care provin de la adjective în formații, precum: *hydro-électricité*, *chronophotographie*, *cardiorespiratoire*, *angiofluorographie*, *philorusse*, *budgetivore*, *insecticide*, *micromolécule*, *équidimensionnel*, *immunotransfusion*. F.Namer califică conținutul semantic al acestor constituenți drept unul de tip denotativ, independent din punct de vedere semantic și care poate fi ușor identificat din punct de vedere ontologic (**lith* : pierre, **péd* : pied, **hépat* : foie) [15].

Un alt aspect cu referire la prefixoide ține de **autonomia** acestora. Deși au un conținut semantic destul de concret, acestea nu pot fi utilizate în mod independent, adică sunt lipsite de autonomie sintactică. Ele nu sunt utilizate decât în construcții morfologice [14, p.317], de aceea unii lingviști le califică drept « bases non autonomes » [4, p.181]. Totuși, putem constata lexicalizarea unui șir de elemente formative, care sunt utilizate în limba franceză în calitate de lexeme autonome, făcând parte în special din categoria substantive, ca de exemplu: *la télé*, *l'auto*, *la biblio*, *la philo*, *le micro*, *la vidéo*, *la radio*, *l'audio*, *la cardio*, *la magnéto* etc.

În context fonologic, se remarcă de obicei **prezența vocalei de legătură** între elementele componente. Este vorba despre vocalele **-o-**, atunci când formantul prefixoidal este de origine greacă (ex.: *alloplastique*, *orthoimplant*, *phonocapteur*, *trombogenèse*, etc.) și **i-**, dacă elementul formativ este de origine latină (ex.: *piscivégétarien*, *miniblogue*, *maxidiscompte*, *équidistance*). Dar vocala de legătură *o-* este mai des utilizată decât elementul relațional *i-*, chiar și în cazul când elementele formative sunt de origine latină, precum în exemple de tipul *immunocompétence*, *stéréochimie*, *vidéconférence*, dar și în cazul formanților prefixoidali de origine franceză, ca de exemplu *europarlamentaire*, *chimiothérapie*, *afro-brésilien*, *franco-canadien*. Totuși, putem atesta și alte vocale, precum **a-** (ex.: *aqualaboratoire*, *tétrachromatisme*, *mégacéphalie*), **-é-** (ex.: *téléaffichage*, *cinécafé*) sau **y-** (ex.: *tachypsychique*, *oxycellulose*, *brachythérapie*). Aceste elemente sunt numite de către G.Cincilei tememe structurale (структурные темемы) [21, p.75], iar I.Dumbrăveanu le califică drept structeme [8, p.55]. Anume elementele de legătură și constituie o barieră împotriva acțiunii asimilatoare ce se răsfrânge asupra tememelor care intră în contact cu sufixele-categorizatoare sau cu desinențele [21, p.113].

Un alt criteriu de identificare a formanților prefixoidali se referă la faptul că o mare parte din aceștia sunt utilizați cu precădere în **vocabularele tehnice și științifice** (ex.: *mammoplastie*, *picobulle*, *nanofluidique*, *électrooptique*). Dar, actualmente se remarcă tot mai mult folosirea lor și în limbajul uzual (ex.: *téléachat*, *micro-expérience*, *néo-féminisme*, *thermoéconomie*, *psychoaffectif*), în special a formațiilor ce au la bază neoprefixoide (ex.: *cybercafé*, *éco-responsable*, *photocopie*, *eurodéputé*, *bioproduit*).

Un criteriu important ține de **poziția** elementelor formative și de **proprietățile combinatorii** ale acestora în cadrul sintemelor compuse. Astfel, prefixoidele apar de obicei în poziția inițială a unui cuvânt, ca în construcții de tipul: *retrocapital*, *autoalimentation*, *microcristalin*, *psychocriminologie*, *nanoémulsion*, *monocalibre*, *stéréorégularité*, *téléassistance*, etc. Dar poate fi atestat un număr restrâns de formanți, care apar fie în poziția inițială, fie în cea finală a unui sintem (ex.: *lithogénèse* și *aérolithe*; *hydroglisseur* și *hypochlorhydrie*; *derma-*

tofibrome și *pachyderme*; *pathopsychologie* și *névropathe*; *stomothérapeute* și *trachéostomie*; *technofibre* și *zootechnie*). Savantul G.Cincilei le numește amfioxide și susține că ele constituie aproximativ 14% din numărul total al formațiilor afixoidali [21, p.112].

Un ultim criteriu de identificare a elementelor formative, în general, și al prefixoidelor, în particular, ține de **productivitatea derivațională** a acestora. Motivul de bază al productivității formațiilor prefixoidali este acela că „permite a denota cu univocitate un semnificat, mediind combinațiile unor reguli morfologice transparente” [16, p.130]. Această trăsătură distinctivă a prefixoidelor a fost remarcată de mai mulți lingviști, printre care V.Vascenco, F.Dimitrescu, I.Dumbrăveanu, З.Комолова etc. Însușirea în cauză a elementelor formative este în strânsă legătură cu conceptul de **regularitate derivațională**. Astfel, savantul G.Cincilei consideră această trăsătură drept criteriu esențial în identificarea categoriei afixoidelor și definește afixoidul drept „o rădăcină sau un radixoid care se caracterizează prin regularitate derivațională” [21, p.99-100]. Asumează acest criteriu și este comun pentru toate subcategoriile clasificării afixoidelor propuse de renumitul lingvist [Ibidem, p.115]. Aceeași opinie este împărtășită și de cercetătorul rus Н.Шанский, care consideră că „anume regularitatea reproductivă a morfemelor radicale în cuvinte de același tip le-a și transformat în morfeme intermediare” [22, p.258].

În concepția cercetătoarei D.Corbin, sunt identificate două criterii cu referire la noțiunea de productivitate: unul **cantitativ** care se referă la bazele și la sintemele produse în urma aplicării regulilor de construire a cuvintelor și altul **calitativ** care ține de regularitatea cuvintelor derivate produse sau de numărul mic de constrângeri în cazul omiterii regulilor [4, p.176-177]. Astfel, noțiunea de productivitate desemnează în același timp **regularitatea** producerii regulii, **disponibilitatea** afixului, adică, mai exact, posibilitatea de a construi derivate neatestate, de a acoperi lacunele lexicului atestat și **rentabilitatea**, adică posibilitatea de a se aplica unui număr mare de baze și/sau de a produce un număr mare de derivate atestate” [Ibidem, p.177].

Un alt aspect la fel de important cu referire la noțiunea de productivitate îl constituie, în opinia lingvistului I.Dumbrăveanu, determinarea diferitelor grade de productivitate derivațională. Astfel, pot fi distinse patru grade de productivitate a formațiilor: „de productivitate înaltă, productive, puțin productive și neproductive” [8, p.78]. În studiul nostru am atestat formații prefixoidali de tipul *éco-*, *bio-*, *micro-*, *cyber-* etc. care se bucură de o productivitate înaltă (formează în jur de 100 de neoformații și mai mult), la fel prefixoide productive, precum *cardio-*, *photo-*, *électro-* etc. cu până la 50 de formații construite, apoi elemente formative puțin productive (cu până la zece sinteme produse) de tipul *dermato-*, *angio-*, *entéro-*, *crypto-* etc. și formații prefixoidali neproductivi, precum *entomo-*, *ergo-*, *flori-*, *actino-*, *arbori-*, *dactylo-*, *oro-*, *plani-*.

În concluzie, ținem să menționăm că vom adopta opinia savantului I.Dumbrăveanu, care consideră logică utilizarea termenului de afixoid doar în cazul când formantul se combină cu o bază derivativă autonomă în sincronie. Astfel, „se înlătură contradicția cu privire la existența unei eventuale posibilități de a forma derivate ce ar conține în exclusivitate afix(oid)e” [8, p.56]. În situația când acesta intră în raporturi derivaționale cu un alt element neautonom, credem că este necesar de a utiliza termenul de element formativ. Așadar, vor fi considerate prefixoide formații de tipul *angio-*, *éco-*, *neuro-*, *pyro-*, *gastro-*, *phyto-* în construcții precum **angiospasmă**, **écocitoyen**, **neurochirurgien**, **pyrocâble**, **gastrocaméra**, **phytoclimat** și sufixoide formații de tipul *vore*, *-logie* în formații precum **budgetivore**, **urgentologie**, **futurologie**, dar în construcții de genul **angiographe**, **écocide**, **neurogène**, **pyromane**, **gastrocèle**, **phytolithe**, **frugivore**, **pédologie**, **sinologie**, toate aceste tememe vor fi clasate în categoria elementelor formative.

Bibliografie:

1. AMIOT, D., DAL, G. Integrating Neoclassical Combining Forms into a Lexeme-Based Morphology. In: G.Booij et al. (eds.). *On-Line Proceedings of the Fifth Mediterranean Morphology Meeting (MMM5)*, Fréjus 15-18 September, University of Bologna, 2007, p.323-336. [Accesat: 14.07.2008] Disponibil: <http://mmm.lingue.unibo.it>
2. BABIN, J.-P. *Lexique mental et morphologie lexicale*. Bern/Berlin/Frankfurt: Peter Lang SA, 1998. 262 p. ISBN 978-3-906765-10-5
3. BAUER, L. *English word-formation*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984. 326 p. ISBN 0-521-28492-9
4. CORBIN, D. *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique*. Lille: Presses universitaires de Lille, 1991, 2 vol.937 p. ISBN 2-85939-402-8 (vol.1), ISBN 2-85939-401-X (vol.2)
5. CUCIUC, N. *Afixoidarea și determinologizarea în limbajul medical francez*. Iași: Cugetarea, 2000. 240 p. ISBN 973-99445-2-3
6. DAL, G., AMIOT, D. Composition néoclassique en français et ordre des constituants. En: D.AMIOT, ed. *La composition dans une perspective typologique*, Arras: Artois Presses Université, 2008, p. 89-113.

7. DUMBRĂVEANU, I. Controverse privind statutul unor entități glotice intermediare. In: *Analele Științifice ale USM*. Ediție jubiliară. Seria *Științe filologice* / Col. de red. Gh.RUSNAC (red.-șef) Chișinău: CEP USM, 2006, p.284-288.
8. DUMBRĂVEANU, I. *Studiu de derivatologie romanică și generală*. Chișinău: CEP USM, 2008. 250 p. ISBN 978-9975-70-773-2
9. *Formarea cuvintelor în limba română*, Vol.I. *Compunerea*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste Române, 1970. 333 p.
10. IACOBINI, Cl. Composizione con elementi neoclassici. In: M. GROSSMAN, F. RAINER, ed. *La formazione delle parole in italiano*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2004, p.69-95.
11. IORDAN, I. *Limba română contemporană*. București: Editura Ministerului Învățământului, 1956. 831 p.
12. MARTINET, A. *Grammaire fonctionnelle du français*. Paris: Didier, 1979. 276 p. ISBN 2-278-03270-4
13. MINCU, E. *Afixoidele în limba română* / Autoreferat al tezei de doctor în filologie. Chișinău, 2007.
14. NAMER, F. *Morphologie, lexique et traitement automatique des langues: l'analyseur DériF*. Paris: Lavoisier, 2009. 448 p. ISBN 978-2-7462-2363-9
15. NAMER, F. *La Morphologie Constructionnelle du Français et les Propriétés Sémantiques du Lexique: Traitement Automatique et Modélisation*. Mémoire présenté dans le cadre de l'habilitation à diriger des recherches, Université de Nancy 2, 2005. [Accesat: 19.08.2008] Disponibil: www.univ-nancy2.fr/pers/namer/Publis/HDR_Fiam.pdf
16. PESA MATRACKI, I. Linee di tendenza nella formazione delle parole nell'italiano contemporaneo. În: *Studia Romanica et Anglica Zagrabienis*. LI (2006 (recte 2007)), p.103-146. [Accesat: 17.07.2009] Disponibil: www.hrcak.srce.hr/file/15875
17. PICONE, M.D. L'impulsion synthétique: le français poussé vers la synthèse par la technologie moderne. En: *Le français moderne*, 1991, no.2. Paris: Conseil International de la Langue Française, p.148-163. ISSN 0015-9409
18. SCALISE, S. *Morfologia*. Bologna: il Mulino, 1994. 331 p. ISBN 88-15-04500-7
19. VASCENCO, V. *Probleme de terminologie lingvistică*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1975. 180 p.
20. КОМОЛОВА, З.П. К вопросу о морфемах со словарной пометой combining form. В: *Словообразование и его место в курсе обучения иностранному языку* / Отв. ред. П. М. КАРАЦУК. Владивосток: ДВГУ, 1978, с.65-69.
21. ЧИНЧЛЕЙ, Г.С. *Соотношение минимальных значимых единиц языковой структуры (морфема, монема, тема)*. Кишинев: Штиинца, 1975. 222 с.
22. ШАНСКИЙ, Н.М. Аффиксоиды в словообразовательной системе современного русского литературного языка. В: *Исследования по современному русскому языку* / Отв. ред. Т.П. ЛОМТЕВ, А.А. КАМЫНИНА. Москва: Издательство Московского университета, 1970, с.257-271.

Prezentat la 9.06.2014